

Аутомат неизвесне судбине

САДРЖАЈ

Оружје за личну одбрану на шведски начин – СВЈ MS

Аутомат неизвесне судбине

2

Балистичка заштита војника

Оклопни ратници

5

СУ-35БМ против МиГ-31БМ

Судар титано

11

Уредник прилога
Мира Шведић

Једина област војне индустрије где Шведска није успела да се носи са светским моделима јесте стрељачко наоружање. Аутомат карл густав једини је њихов значајан модел. Други нису усвајани због веома високих захтева војних комисија. Због тога се њихова војска опремала стрељачким наоружањем из увоза. Међутим, то не значи да шведска војна индустрија није имала занимљива решења за ту врсту наоружања. Напротив.

Када се спомене квалитет, многи ће, наравно, помислити на одређене земље у свету које имају изузетне успехе у понеким областима. Само најпугљенији одмах ће помислити на једну државу на северу Европе – Шведску. За њих се с правом каже да су измислили квалитет у свакој грани индустријске производње. Са војног аспекта, међутим, мора се истаћи да они дуже од једног века не знају шта је то битка, бој или уопште рат. Шведска је дуго неутрална, али тај свој положај несумњиво дугује снажној и добро опремљеној професионалној војсци. У опремању и наоружавању војске ослањају се на vlastите капацитете и имају развијену индустрију.

У широком спектру наоружања и опреме који потичу из њених фабрика налазе се и многи оригинални производи који су у својим класама међу бољима у свету. Ту је и први оперативни тенк без куполе STRV. Како је Шведска окружена морима, поморска флота јој је веома јака. Но, ни артиљерија нити ракетно оруђе не заостају за светским нивоом. Међу првима су у систему веза и телекомуникацијама, а у ваздухопловству сами производе борбене авионе четврте генерације.

Шведска војна индустрија ради пуним капацитетима јер не обезбеђује само своју армију опремом и наоружањем већ производе и за извоз, који се сваке године повећава. Једина област војне индустрије где нису успели да се носе са светским моделима, јесте стрељачко наоружање. Аутомат карл густав (Karl Gu-

Срце система представља специјална муниција калибра 6,5x25 мм

весне

стаф) једини је модел који је био значајан. Други модели стрељачког наоружања нису усвајани због основног разлога – веома високих захтева војних комисија. Због тога се њихова војска опремала стрељачким наоружањем из увоза, које је испуњавало захтеве комисије. Међутим, то не значи да шведска војна индустрија није имала занимљива решења за ту врсту наоружања. Напротив. Међутим, нису успели да испуне захтеве комисије.

Модификације

Седамдесетих година прошлога века шведски војни врх донео је одлуку да замени стару аутоматску пушку НК G-3 калибра 7,62 x 51 мм и усвоји нови светски тренд – калибар 5,56 x 45 мм. Наравно, наступила су опсежна и темељна тестирања оружја која су пристизала на конкурс. Комисија је прихватила белгијску FNC, али је истовре-

мено одлучила да, за потребе своје армије, уради неколико модификација на домаћем оружју, и са тим новитетима производи се у шведским фабрикама наменске производње под називом *бофорс АК-5*.

У том периоду домаћа компанија Interdynamics AB покушала је да убеди војни врх да прихвати ту пушку. Пушка је одговарала по калибру и мање-више имала је конвенционалну конструкцију и технологију израде. Принцип рада заснивао се на позајмици барутних гасова, док је технологија израде била од пресованог лимана, а кундак се преклапао у десну страну. Одмах је израђивана у две верзије – као стандардна и компактна. У зависности од верзије, била је тешка 2,75 или 2,36 кг, а цеви су дужине 467, односно 360 мм, због чега је укупна дужина пушке износила 868/634 мм, а код краће (компакт) 751/517 мм.

Веома занимљива била је брзина палбе. Износила је од подношљивих 750 све до претераних 1.100 метака у минути. Пушка

Израда

Оружје CBJ MS израђено је од домаћег специјалног нерђајућег челика, отпорног на киселине и произвођач наводи да му морска со уопште не смета као ни често коришћење разних агресивних хемикалија које се користе приликом честих деконтаминација.

Муниција

Једно од интересантних решења, које није доживело серијску производњу за шведску војску, јесте и концепција PDW оружја (оружје за личну одбрану), односно CBJ MS.

Почетком овог века шведски конструктор оружја Бертил Јохансон (Bertil Johansson) основао је приватну компанију CBJ Tech AB у жељи да настави са развојем једног занимљивог пројекта, који је смислио док је радио за реномирану фирму SAAB-Bofors. Британска војска наручила је од Швеђана пројекат за њихов PDW. Конструктор Бер-

Карактеристике

Када је празан CBJ MS је тежак 2,8 кг и са цеви од 200 мм дугачак је 360 мм, а са извученим жичаним кундаком само 565 мм. Теоретска брзина гађања му је око 700 метака у минути и користи окви-ре од 20, 30 или пак од 100 метака. Основни начин рада јесте такозвани рад са „отвореним затварачем“.

се пунила кутијастим оквиром капацитета 30 метака. Међутим, код тог модела највећа неубичајеност била је да је пушка користила оквир за муницију уместо пиштољске дршке. На овај начин добијено је интересантно решење оружја – на пола пута између *бул-пап* (Bull pup) и конвенционалног модела. Приметно је било краће од конвенционалног модела са истом дужином цеви. Међутим, та-

тил почео је испитивања на систему оружје–метак и остварио је веома успешне почетне кораке. Уочивши могућност успеха конструктора, индустријски гигант SAAB Bofors очекивао је велики посао па је спонзорисао развој и испитивање. Међутим, Британци су се изненада повукли, а позната компанија SAAB Bofors изгубила је интересовање за Јохансонову конструкцију. Тако

је цела прича завршена пре времена тамо где је и почела – у рукама конструктора.

Пројекат је назван CBJ MS (Modular System), а само срце система представља је специјална муниција калибра 6,5x25 мм са разним врстама пројектила велике брзине.

Иако може да испалује веома различита зрна у пуном калибру, ипак основно пуњење тог система је поткалибарно зрно калибра 4 мм и масе свега два грама (31 грс), које је израђено од вофрам-карбида. Затворено је у ултраљаким пластичном носачу који се назива сабот. Испалено зрно на 200 м од уста цеви располаже са почетном брзином од 830 м/с, што му даје значајни потенцијал, чак и против лако оклопљених циљева. Тако на 50 м удаљености пробија седам милиметара дебелу плочу од ваљаног челика, а на даљини од 250 м заштитни прслук нивоа IIIA. После пробијања заштитног прслука нестабилан пројектил наставља тумбање по ткиву и наноси тешке повреде, па се због тога овај метак упоређује са руским 5,45x39 мм.

CBJ MS недвосмислено указује на своје конструктивно „порекло“ односно на легендарни израелски аутомат узи, чак је по спољњем изгледу скоро идентичан. Када је празан тежак је 2,8 кг и са цеви од 200 мм дугачак је 360 мм, а са извученим жичаним кундаком само 565 мм. Теоретска брзина гађања му је око 700 метака у минути и ко-

ристи оквире од 20, 30 или пак од 100 метака. Основни начин рада јесте такозвани рад са „отвореним затварачем“.

Предности овог начина рада јесу боље хлађење и већа поузданост. Код начина рада произвођач је изашао у сусрет и оним стрелцима који желе прецизан први хитац па је понуђена верзија са одвојеном ударном иглом и окидањем, када је затварач у предњем положају. Избор врсте ватре занимљиво је решен на овом PDW-у – када се окидач повуче до краја дејствује се рафално, а кратки притисак на окидач даје јединачну паљбу.

Све команде су обостране и прилагођене за леворуке и за дешњаке.

Са горње стране сандука налази се универзална *пикатини шина* за монтирање разних оптоелектронских уређаја за нишањење. Због те шине ручица затварача смештена је на задњу страну сандука и она мирује током отварања паљбе из оружја.

Са предње доње стране, испред заштитника обараче, налази се предња ручица која је склопљива, а у њу може да се поставити резервни оквир. На тај интересантан PDW могу се монтирати и ножице и пунити са добош-магаацином капацитета 100 метака. У том случају, произвођач тврди да је то оружје ефикасно до невероватних 400 метара (ово ипак мало изазива одређену дозу неверице јер је за ту даљину ипак потребан озбиљнији калибар, аутоматска пушка или пушкомитраљез). Међутим, ако се ово упореди са Русима који тврде да је њихов пиштољ СПС *гјурза* ефикасан до 200 м, а има дупло краћу цев и упла спорији метак, онда су и тврдње Шведана ипак некако реалније.

На оружје се успешно монтира и пригушивач пуцња, тако да овај концепт PDW нуди компактно, лаган и ефикасно оружје са много потенцијала. Међутим, Шведани су ту додали још једно мало изненађење. Једноставном заменом цеви може да се промени и калибар оружја у популарну *дугу деветку* – 9 мм *пара*. Том променом омогућава се економичнија обука због мање цене *дуге деветке*.

Због својих димензија оружје је изузетно ергономски решено. Тако се на пример веома лако контролише рафална паљба.

Будућност тог шведског аутомата, међутим, није извесна. Опстанак на тржишту ипак зависи од оштре конкуренције нових оружја за личну одбрану. Лоше по њега јесте увођење новог калибра. ■

Иштван ПОЉАНАЦ

Тестирање

Интересантан је још један податак на који су Шведани веома поносни. Наиме, успели су приликом тестирања оружја, на даљини од 50 метара, да у грудну мету сместе ни мање ни више него 60 погодака и то из једног непрекидног рафала.

Замена цеви

Шведани су свом оружју за личну употребу додали следеће изненађење – једноставном заменом цеви може да се промени калибар оружја у популарну *дугу деветку* – 9 мм *пара*. Том променом омогућава се економичнија обука због мање цене *дуге деветке*.

